

# Čeština

- **Povinná četba**
  - Havran: E. A. Poe x
  - Krysař: V. Dyk x
  - Odysseia: Homér
  - Oidipus a Antigona: Sofokles
  - Peklo - Božská komedie: Dante Alighieri
- **Kubismus**
  - 1906- Picasso, Braque
  - umění - expresionismus, architektura - secese
  - ambiciózní plány
    - pak jen arch + výtvarné umění
  - od "divné křehle"
  - nový způsob zobrazování světa
  - umění
    - portréty, zátiší
  - africké, indonéské a indiánské umění - inspirace
  - čistota, jednoduchost, abstrakce
    - analytický
    - syntetický
  - u nás: Emil Filla, Josef Čapek
  - vytýkáno
    - základy z malířství se nepřenesly do architektury
      - jen na fasádě
  - vývoj
    - 1906 - 1909 prekubismus
      - málo tmavých barev
      - Avignonské slečny 1907 (Picasso)
    - 1909 - 1912 analytický kubismus
      - rozklad objektů na geom. tvary
      - Dívka s mandolínou (Filla)
    - syntetický kubismus
      - větší abstrakce, barevnější
    - orfismus
      - ještě větší abstrakce, ještě barevnější, kulatější
  - architektura
    - Dům u Černé Matky Boží + Café Orient
    - kubistická lampa
    - typické u nás
    - Jan Kotěra

- **Dekadence**

- přichází F. Nietzsche - *Bůh je mrtev*
  - obstát může jen silná identita
  - nadčlověk - sám si určuje pravidla
- prokletí básníků
  - odmítají společnost
  - Rimbaud Verlaine, Baudelaire
  - proměňuje se role umělce ve společnosti
    - tvoří jen proto, protože musí tvořit
    - netvoří na základě zadání, či služby společnosti
  - Baudelaire (polovina 19. stol.)
    - květy zla
    - pomíjivost tohoto světa je určujícím rysem
    - krása vymizí a zetleje
    - umění uchovává, přetrvává, je vyvázané z času
    - předchází dekadenci
  - inspirace pro Verlaine a Rimbauda
  - (žili spolu, Rimbaud homouš, Verlaine ochlasta)
- dekadence
  - dva básníci napsali, že to je úpadek a shodili Baudelaira
  - Baudelaire si urážku vzal k srdci a řekl, že to je gut jméno
    - ukazuje úpadek světa
- nálada v umění koncem 19. stol.
  - .
  - úpadek
  - deziluze
- silný člověk a jedinečný
  - soustředí se na své nitro, své požívání
  - hluboko v nitru najde něco, co ho spojuje s jinými
    - a co mu dává smysl
    - ne vždy
- témata
  - odpornost, hniloba, tlení, pomíjivost
  - zachování zážitků v umění, fascinace zlem, Satanem
  - krása ve vášni, v síle
- dbá se na hudebnost, která přesahuje slova
  - další estetický zážitek

- **Poetismus**

- 20. léta 20. st.
- avantgardní združení Devětsil
  - snaha o nové moderní umění

- současně s proletářskou poezií
- 1924 Teige: Poetismus (nový program, rozchod s proletáři
  - umění života, žití a užívání
- umělecké dílo má **udělat ze života velkolepý zábavní podnik**
- vrchol: 1926-1927
- chce bavit a obšťastňovat
  - strůjce lidského štěstí
  - l éť následky války
- emoce, fantazie
- nezabývá se minulostí, ideologiemi, morálkou
- Vítězslav Nezval
  - Pantomina (Podivuhodný kouzelník, Papoušek na motocyklu
  - Edison
- Jaroslav Seifert
- Konstantin Biebl
- Vladislav Vančura - Rozmárné léto polemizuje s poetismem
- **Impresionismus**
  - zachytit dojem a prchavost okamžiku
    - vidění umělce
  - fantazie
  - individuální plynutí času
  - 2. pol. 19. st
  - výtvarně - přírodní okamžik
    - malovali v přírodě
    - skvrna
    - budí emoce
  - subjektivita - jak to vnímá jednotlivec
  - literatura
    - snaha o vyvolání smyslového dojmu
    - posílení lyričnosti a hudebnosti verše
    - zejména poezie (intimní a přírodní), ale i próza
    - náznaky, emoce, nálada, atmosféra
    - mnozí tvůrci zároveň básníky dekadence a symbolismu..
  - Paul Verlaine - příroda je obrazem lidské duše
    - Saturnské písně
  - Marcel Proust - Hledání ztraceného času (1913 - 1927)
  - čestí představitelé
    - Antonín Sova - květy intimních nálad
    - Vilém Mrštík
- **Česká Moderna (konec 19. st)**

- dekadence, symbolismus, impresionismus...
- Jiří Karásek ze Lvovic: Gotická duše
- Karel Toman
- Antonín Sova - hudebnost
- Karel Hlaváček - hudebnost
  - melancholické verše
  - 24 let smrt - TBC
- Otokar Březina
  - symbolista
  - mystika, intuice
  - Tajemné dálky - spíš dekadentní
  - Svítání na západě - pravý symbolismus
  - podstatan duše
  - není rytmický - volný verš
- František Gellner
  - anarchista
  - jasné verše
  - chce zmizet - za WWI na Haliči nezvěstný
- Fráňa Šrámek
- odmítnutí symbolismu
  - zavrnutí měšťanstva
  - zabývají se spodinou
  - anarchisté, buřiči
  - cynická maska
- **E. A. Poe: Havran**
  - symbolismus
  - havran = motiv smrti
  - důležitá zvukomalebnost
  - samota - tmavý uzavřený prostor
    - pokoj: útočiště
    - zabydlený prostor? socha, svazky, teplo X zima
  - černá barva
    - tma venku
    - havran
    - stín
  - světlo X tma
    - .
  - o půlnoci - magický moment
    - úzkost, strach, nejistota
    - hodina mezi psem a vlkem - úsvt, stmívání
    - prostor se rychle mění

- divoká, nejistá
- havran
  - smrt, neodvratnost, plynutí času
  - pomíjivost
  - nesmyslnost, výsměch
- nejistota
  - horečka, polospánek
  - havran - výplod fantazie?
  - dává najevo svou existenci
- **Krysář - V. Dyk (1915)**
  - ze středověkých legend
    - různé konce (nejčastěji odvede děti)
    - vždy krysář s píšťalou
  - Legenda o Faustovi
    - Dyk otáčí role - Faust je Mefistofelem, svědce
    - legendy - ďábel nabízí vědění
    - pokušení
    - v různých obdobích se liší pokušení
      - Goethe - vědění, bohatství
    - téma pokušení a podlehnutí
  - oboje legendy - obecně platné
  - naděje - prostáček rybář
  - novoromantismus - proč?
    - krysář - tulák, mimo společnost
    - má strach ze zneužití píšťaly
    - strach se změnit v pýchu -> zneužití
    - kde přišel k píšťale?
    - nemá jméno
  - dialogy
    - děj se odehrává přímo před námi
  - strach z neznáma
    - sametový kabát - drahá látka
    - ruce jako žena
    - cizokrajn píšťala
  - uzavřenost, konvence
    - město za branami
      - nesrozumitelnost pro cizince
  - hora nad městem
    - navštěvuje se ve svátek
    - prostor pro svobodu a snění
    - mimo město vystupují z konvencí

- řeka - plynutí času
  - legenda v různých variantách (různá voda)
  - ale stejný smysl (stejná řeka)
- krysy - spojeny s radními
  - škodí nám, hnusné, špinavé
  - prospěcháři, myslí jen na sebe
- lidi se mění v krysy - k. je může odvést
- Krystián
  - vypočítavost, má Agnes, bude mít peníze po smrti strýce
- Agnes (agnus = čistota)
  - obklopována bílou barvou
  - negativní důsledky chování
  - utopí se (těhotná s Kristiánem, kterého nemiluje)
  - matka se zblázní, Krysař všechny zabije propastí
    - dojel na lásku, nový zp. života
- od naděje ke zvrhlosti
- zachrání se pouze Sepp a dítě - očista, naděje
- pokušení a podlehnutí
  - všechny devastuje jejich pokušení
- **Expresionismus**
  - 1910 - 1925
  - důraz na lidskou psychiku
  - pesimistická literatura
    - eschatologismus, mesiášství
  - projevy - Německo a okolní země na severu
  - nikdy nebyl vydán manifest
    - spíš zpětné zařazení
  - Nietzsche - první myšlenky
    - Dostojevskij, prokletí básníci
  - výrvarné víc než literární
  - poezie - větší důraz na rytmus než na rým
  - Georg Trakl (1887 - 1914)
    - rakouský expres. básník a lékař
    - verše - schizofrenní projevy a fanatické projevy
  - snaha vyjádřit co nejsilněji myšlenky
  - zvukomalebnost
  - využití barev (vyhrocenost, podzimní barvy)
  - T. S. Eliot (1888 - 1965)
    - část tvorby po WWI
    - trauma, bezmoc, člověk a smrt
  - smrt konečnost, pomíjivost

- podzim, hniloba
- Bohuslav Reynek (1892 - 1971)
  - motivy přírody a rodné Vysočiny
  - spiritualita a láska k Bohu
    - nachází východisko
  - překladatel Trakla
- úzkost z života a smrti
  - Munkův výkřik